

УДК 378.091.31-027.22:811.161.2
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/79-1-44>

Оксана МИСИК,
orcid.org/0000-0002-8314-088X
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри української мови
Тернопільського національного медичного університету
імені І.Я. Горбачевського Міністерства охорони здоров'я України
(Тернопіль, Україна) mysyk@tdmu.edu.ua

Марія ТИШКОВЕЦЬ,
orcid.org/0000-0002-0102-240X
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри української мови
Тернопільського національного медичного університету
імені І.Я. Горбачевського Міністерства охорони здоров'я України
(Тернопіль, Україна) tyshkovec@tdmu.edu.ua

ВИКОРИСТАННЯ ТРЕНУВАЛЬНИХ ВПРАВ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ГРАМАТИЧНИХ УМІНЬ І НАВИЧОК ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ

У статті представлено навчально-методичний матеріал, спрямований на поглиблення знань з культури української літературної мови для іноземних здобувачів вищої освіти медичного профілю. Наголошено на актуальності питання формування навиків фахового мовлення для задоволення базових потреб у навчально-професійній сфері, оскільки практичне оволодіння мовою дозволяє бути активним учасником професійної комунікативної взаємодії.

Мета статті – запропонувати систему завдань для оволодіння граматичними нормами, зокрема розвивати уміння правильно вживати знахідний і родовий відмінки іменника у фаховому мовленні. Матеріали апробовані авторами на заняттях з вибіркової дисципліни «Культура медичної професійної мови і спілкування» у Тернопільському національному медичному університеті імені І. Я. Горбачевського Міністерства охорони здоров'я України.

Тренувальні вправи, запропоновані у статті, спрямовані на оперування засвоєним лексичним і граматичним матеріалом, розвиток умінь розпізнавати та розуміти інформацію у мікроконтекстах, усвідомлювати взаємоз'язок смислу висловлювання й граматичного оформлення, продукувати грамотне мовлення. Запропоновано також адаптований текст для читання, оскільки невід'ємною складовою навчальної діяльності є робота з текстом: студенти спостерігають впорядкованість мови, як у потоці зв'язного мовлення реалізуються різні лексико-граматичні зв'язки; післятекстові завдання сприяють розвитку усного мовлення.

Авторська методична розробка ґрунтується на загальнонаукових принципах доступності, науковості, систематичності, зв'язку теорії з практикою. Запропонований навчально-методичний матеріал спрямований на удосконалення фахового українськомовного спілкування, усвідомлене послуговування ресурсами мови.

Тренувальні завдання призначені для іноземних здобувачів вищої медичної освіти, які володіють українською мовою на середньому рівні.

Ключові слова: культура мови, граматичні норми, лексико-граматичні вправи, українська мова як іноземна, фахове мовлення.

Oksana MYSYK,
orcid.org/0000-0002-8314-088X
PhD of Philological Sciences,
Associate Professor at the Department of Ukrainian Language
Ivan Horbachevsky Ternopil National Medical University of the Ministry of Health of Ukraine
(Ternopil, Ukraine) mysyk@tdmu.edu.ua

Mariia TYSHKOVETS,
orcid.org/0000-0002-0102-240X
PhD of Philological Sciences,
Associate Professor at the Department of Ukrainian Language
Ivan Horbachevsky Ternopil National Medical University of the Ministry of Health of Ukraine
(Ternopil, Ukraine) tyshkovec@tdmu.edu.ua

THE USE OF TRAINING EXERCISES FOR THE FORMATION OF GRAMMATICAL SKILLS AND ABILITIES OF STUDENTS OF HIGHER MEDICAL EDUCATION

The article presents educational and methodological material aimed at deepening knowledge of the culture of the Ukrainian literary language for foreign students of higher medical education. The relevance of the formation of professional speech skills to meet basic needs in the educational and professional sphere is emphasized, since practical mastery of the language allows one to be an active participant in professional communicative interaction.

The purpose of the article is to propose a system of tasks for mastering grammatical norms, in particular, to develop the ability to correctly use the accusative and genitive cases of nouns in professional speech. The materials were tested by the authors in the elective discipline «Culture of medical professional language and communication» training sessions at Ivan Horbachevsky Ternopil National Medical University.

The training exercises proposed in the article are aimed at working with learned lexical and grammatical material, developing the ability to recognize and understand information in micro-contexts, realizing the relationship between the meaning of an expression and grammatical design, and producing competent speech. An adapted text for reading is also proposed, since working with the text is an integral part of the educational activity: students observe the orderliness of the language, how various lexical-grammatical connections are implemented in the flow of coherent speech; post-text tasks contribute to the development of oral speech.

The author's educational material is based on general scientific principles of accessibility, scientificity, systematicity, connection of theory with practice. The proposed training exercises aimed at improving professional Ukrainian-language communication, conscious use of language resources.

The training tasks are intended for foreign students of higher medical education who speak the Ukrainian language at an intermediate level.

Key words: language culture, grammatical norms, lexical and grammatical exercises, Ukrainian language as a foreign one, professional speech.

Постановка проблеми. Комунікативна компетентність є невід'ємною складовою професіограми лікаря. На етапі навчання майбутніх медичних працівників, закономірно, актуальною є проблема формування навичок професійного спілкування, що включає також і мовленнєву компетентність – уміння послуговуватися мовними засобами згідно з нормами літературної мови та відповідно до комунікативної ситуації. Іноземним здобувачам вищої медичної освіти формування українськомовної комунікативної компетенції не лише допомагає адаптуватися в чужомовному суспільно-культурному просторі, а й сприяє успішному спілкуванню в навчальній сфері, зокрема з медичним персоналом, пацієнтами, колегами.

Аналіз досліджень. Важливість вивчення української мови як іноземної чужомовними студентами у процесі здобуття ними обраного фаху зумовлює інтерес учених до розроблення відповідного навчально-методичного забезпечення. На сьогодні українська лінгводидактика має вагомий напрацювання, присвячені вивченню української мови як іноземної, що представлені низкою підручників і посібників: «Українська мова як іноземна для англомовних студентів-медиків. Книга 1. Соціокультурна комунікація» (Луцак та ін., 2019), «Українська мова. Практичний курс для іноземців» (Мацюк, 2017), «Українська мова для іноземців у таблицях та коментарях» (Дегтярьова та ін., 2021), «Українська мова як іноземна» (Гавришак та ін. 2018) тощо.

Навчально-методичні матеріали для здобувачів вищої освіти медичного профілю запропоновано у посібниках «Вивчаємо анатомію українською» (Силка, 2019), «Українська мова як іноземна для студентів медичних спеціальностей» (Гавришак та ін., 2019), «Українська мова як іноземна: професійне мовлення» (Лях, 2018) тощо. Напрацювання в аспекті розвитку навичок фахового медичного спілкування, зокрема у комунікативній ситуації «лікар – пацієнт», представлені у підручнику «Українська мова як іноземна для англомовних студентів-медиків. Книга 2. Основи професійного мовлення» (Луцак та ін., 2019) і в посібниках «Професійна медична комунікація українською мовою лікаря з пацієнтом» (Вихрущ та ін., 2021), «Спілкуємося з пацієнтами (українська мова у сфері професійного спілкування майбутнього лікаря)» (Бурнос, Пилипенко-Фріцак, 2023) та ін. Підібраний лексичний і граматичний матеріал зорієнтований на формування умінь вузькоспеціалізованого мовлення майбутнього лікаря (у відділеннях гастроентерології, кардіології, пульмонології тощо).

Попри те, що лінгводидактичний фонд поповнюється новими розвідками (праці Дрогомирецької М. М., Жангазінової Р. Т., Заліпської І. Я., Зевако В. І., Козуб Г. М., Лещенко Т. О., Мельник Т. П., Мисик О. А., Єщенко Т. А., Новіцької О. І., Руденко М. І., Савицької Т. В., Стефанишин К. Л., Тишковець М. П., Шевченко О. М. та інших дослідників), актуальною проблемою залишається розроблення навчально-методичного

матеріалу для вивчення фахової української мови у закладах вищої освіти.

Мета статті – запропонувати тренувальні вправи для розвитку граматичних навичок здобувачів вищої освіти, зокрема засвоєння норм уживання граматичних форм іменників у медичній професійній мові.

Виклад основного матеріалу. Зважаючи на актуальність формування іншомовної фахової комунікативної компетентності, у Тернопільському національному медичному університеті імені І. Я. Горбачевського чужомовним здобувачам вищої освіти, окрім нормативної дисципліни «Українська мова як іноземна», запропоновано вибіркові курси лінгвістичного спрямування, зокрема «Основи української медичної термінології, «Професійна медична комунікація українською мовою лікаря з пацієнтом», «Культура медичної професійної мови і спілкування». Остання має на меті поглибити знання із культури української мови, розвивати навички грамотного фахового спілкування, дотримуючись норм літературної мови.

Засвоєння норм є невід’ємною складовою формування мовної компетенції, яка «складається з лексичної, граматичної, семантичної, фонологічної, орфографічної, орфоепічної та пунктуаційної компетенцій» (Мацько, Кравець, 2007: 13). На важливості опанування нормами в аспекті розуміння впорядкованості мови акцентує С. Я. Єрмоленко: «Практичне навчання мови завжди пов’язане із систематизацією понять фонетики (фонології), морфології, синтаксису, словотвору, лексикології та фразеології. Це все окремі розділи мовознавчої науки, яка впорядковує мовні елементи й пояснює їх дію у складному механізмі народження думки» (Єрмоленко, 2007: 7).

Засвоєння граматичних категорій української мови чужомовними студентами, як показує практика, є одним із найскладніших завдань у процесі вивчення мови, а формування граматичної компетенції, під якою розуміють «здатність людини до коректного граматичного оформлення своїх усних і писемних висловлювань та розуміння граматичного оформлення мовлення інших, яка базується на складній і динамічній взаємодії відповідних навичок і знань та граматичної усвідомленості» (Методика навчання, 2013: 234), потребує певного часу.

Зміст навчальної дисципліни «Культура медичної професійної мови і спілкування» включає теми, присвячені орфоепічним і лексичним нормам, нормам уживання граматичних форм іменника, прикметника, числівника, дієслова, синтаксичним нормам тощо. У статті пропонуємо

навчально-методичний матеріал із теми «Морфологічні засоби мови. Норми вживання граматичних форм іменників у медичній професійній мові», апробований на практичних заняттях викладачами кафедри української мови Тернопільського національного медичного університету імені І. Я. Горбачевського.

На початку заняття пропонуємо коротко пригадати деякі теоретичні відомості у формі бесіди: 1. Які самостійні частини мови в українській мові ви знаєте? 2. Що означає іменник? 3. На які питання відповідає іменник? 4. Наведіть приклади іменників, що називають істот, предмети, абстрактні поняття тощо. 5. Назвіть іменники, що позначають загальні та власні назви. 5. Назвіть граматичні категорії іменника. 6. Скільки є відмінків в українській мові?

На практичному занятті зосереджуємо увагу на граматичній категорії відмінка, зокрема на вживанні іменників у формі родового та знахідного відмінків у контекстах медичної тематики.

Завдання 1. Пригадайте деякі аспекти утворення родового відмінка. Доповніть таблицю власними прикладами (табл. 1).

Завдання 2. Слова у дужках уживайте в родовому відмінку. Наведіть власні приклади подібних словосполучень.

1. **Набряк чого?** (легені, мозок, обличчя, губа).
2. **Травма чого?** (череп, ключиця, коліно, хребет).
3. **Вивих чого?** (нога, плече, суглоб, палець).
4. **Перелом чого?** (стегно, ребро, рука, кістка).
5. **Запалення чого?** (вухо, мозок, легені, ясна).
6. **Рентгенологічне обстеження чого?** (щелепа, орган, кінцівка, голова).
7. **Деформація чого?** (кістка, суглоб, хребет, грудна клітка).
8. **Напад чого?** (біль, паніка, істерика, кашель).
9. **Після чого?** (їжа, обстеження, операція, огляд).
10. **Високий рівень чого?** (цукор, холестерин, лейкоцити).

Завдання 3. Слова з дужок поставте у правильній граматичній формі.

1. У хворого високий рівень (лейкоцити) у крові.
2. У потерпілого набряк (мозок).
3. У хворого запалення (легені).
4. У дитини деформація (грудна клітка).
5. Потерпілий отримав травму (хребет).
6. У спортсмена травма (коліно).
7. У неї вивих (ключиця).
8. Аналіз крові показав високий рівень (цукор).

Завдання 4. Пригадайте правила утворення знахідного відмінка іменників (табл. 2).

Завдання 5. Слова у дужках уживайте в знахідному відмінку.

1. Лікарю потрібні джгут і затискач, аби затиснути (судини) і зупинити (кровотеча).
2. Медсестра бере (бинт і вата), щоб зробити хворому

Таблиця 1

Називний відмінок хто? що?	Родовий відмінок кого? чого?
Чоловічий рід	
-а / -я <i>особа</i>	
Іван, викладач, педіатр	Івана, викладача, педіатра
лікар, дідусь, учитель, Андрій	лікаря, дідуся, учителя, Андрія
<i>предмети, машини, прилади</i>	
пінцет, тонометр, скальпель	пінцета, тонометра, скальпеля
<i>органи</i>	
ніс, шлунок, хребет, палець	носа, шлунка, хребта, пальця (але мозку, стравоходу)
-у / -ю <i>речовини</i>	
спирт, розчин, цукор, кисень	спирту, розчину, цукру, кисню
<i>абстрактні поняття</i>	
характер, біль, настрій	характеру, болю, настрою
<i>збірні поняття</i>	
персонал, колектив	персоналу, колективу
<i>заклади й організації</i>	
диспансер, пункт, профілакторій	диспансеру, пункту, профілакторію
<i>дії, процеси, стани</i>	
процес, аналіз, напад	процесу, аналізу, нападу
<i>хвороби, травми, симптоми</i>	
астигматизм, грип, отит, поріз, кашель, нежить, набряк	астигматизму, грипу, отиту, порізу, кашлю, нежитю, набряку
<i>вологий кашель</i>	<i>вологого кашлю</i>
Жіночий рід	
палата, лікарня, кровотеча, пальпація	палати, лікарні, кровотечі, пальпації
кров, жовч	крові, жовчі
<i>обласна лікарня</i>	<i>обласної лікарні</i>
Середній рід	
стегно, плече, серце, підборіддя	стегна, плеча, серця, підборіддя
<i>праве стегно</i>	<i>правого стегна</i>
Множина	
лікарі, педіатри, порізи	лікарів, педіатрів, порізів
легені	легень (і легенів)
руки, долоні, ноги, лікарні, таблетки	рук, долонь, ніг, лікарень, таблеток
коліна, очі, плечі, обстеження	колін, очей, плечей (пліч), обстежень
ясна	ясен
<i>необхідні обстеження</i>	<i>необхідних обстежень</i>

Таблиця 2

Називний відмінок хто? що?	Знахідний відмінок	
	кого?	що?
Чоловічий рід		
пацієнт, бинт	пацієнта	бинт
терапевт, візок	терапевта	візок
брат, лікар, хлопець, скальпель, ніж	брата, лікаря, хлопця	скальпель, ніж
<i>старший брат</i>	<i>старшого брата</i>	<i>гострий ніж</i>
<i>гострий ніж</i>		
Жіночий рід		
медсестра, кровотеча	медсестру	кровотечу
Наталя, крапельниця	Наталю	крапельницю
Лідія, операція	Лідію	операцію
любов, кров	любов	кров

Продовження таблиці 2

<i>старша медсестра донорська кров</i>	<i>старшу медсестру</i>	донорську кров
Середній рід		
немовля, обстеження	немовля	обстеження
дитя, око, плече	дитя	око, плече
<i>мале дитя праве плече</i>	<i>мале дитя</i>	<i>праве плече</i>
Множина		
пацієнти, симптоми	пацієнтів	симптоми
медсестри, рани	медсестер	рани
діти, обстеження	дітей	обстеження
<i>турботливі медсестри глибокі рани</i>	<i>турботливих медсестер</i>	глибокі рани

(перев'язка). 3. Щоб транспортувати пацієнта, парамедики використовують (ноші) або (каталка). 4. Хворий скаржиться на (задишка, хронічна втома, шум у вухах). 5. Дитину помістили в (інкубатор для новонароджених). 6. Парамедики наклали потерпілому (шийний фіксатор). 7. Медсестра ставить (крапельниця), щоб увести фізрозчин у кров. 8. Одягніть, будь ласка, (маска і бахіли).

Завдання 6. Запам'ятайте!

Де? – Тут.	Куди? – Туди.
<i>в/у, на + місцевий відмінок</i>	<i>в/у, на + знахідний відмінок</i>

Роман Іванович працює у шкірно-венерологічному диспансері. Він зараз іде в шкірно-венерологічний диспансер. Пацієнт купує ліки в найближчій аптеці. Пацієнт іде в найближчу аптеку, щоб купити ліки. Ця медсестра працює в кардіологічному відділенні. Вона поспішає в кардіологічне відділення.

Завдання 7. Відповідайте на запитання

1. Аналіз крові роблять у лабораторії на другому поверсі. Куди потрібно віднести зразки крові? 2. Хворому необхідно зробити обстеження в кабінеті ультразвукової діагностики. Куди потрібно відвести хворого? 3. У маніпуляційній кімнаті промивають шлунок. Куди потрібно відвести дитину із симптомами отруєння? 4. Потрібно зачекати у коридорі, поки приборують палату. Куди потрібно вийти? 5. У лікарні надають екстрену медичну допомогу. Куди швидко допомога везе потерпілого в аварії? 6. Верхній одяг слід залишити у гардеробі на першому поверсі. Куди потрібно спуститися? 7. Лор консультує в отоларингологічному відділенні, яке знаходиться на четвертому поверсі. Куди потрібно піднятися хворому на гайморит? 8. У травматологічному пункті надають медичну допомогу при травмах. Куди потрібно звернутися хлопцю, який зламав ногу?

Завдання 8. Читайте текст.

Професія травматолога

Травматолог – це фахівець, який займається лікуванням ушкоджень опорно-рухового апарату. Пацієнти звертаються до травматолога при переломах, забоях, набряках, вивихах і тріщинах. Такі травми завдають сильного болю, не дають змоги людині нормально пересуватися.

Травматолог проводить первинний огляд травми. Лікар опитує потерпілого, з'ясовує його скарги. Наступний етап – це об'єктивне обстеження: візуальний огляд, пальпація. Візуальний огляд допомагає виявити зовнішні ознаки патології. Лікар пальпує ушкоджену ділянку тіла, щоб попередньо оцінити ступінь деформації і важкість стану хворого.

Обов'язковою діагностичною процедурою при травмах опорно-рухового апарату є рентгенографія. Знімок дає можливість лікарю візуально дослідити проблему і скласти оптимальну схему лікування. Якщо є потреба, то лікар направляє пацієнта на додаткове обстеження (комп'ютерну томографію, магнітно-резонансну томографію, ультразвукове дослідження тощо).

Медична допомога лікаря-травматолога залежить від виду травми. При розтягненнях використовують еластичний бинт. Якщо є перелом, то необхідно знерухомити частину тіла, тому накладають шину або гіпс. Травматологи також використовують спеціальні ортопедичні фіксатори, наприклад, шийний фіксатор чи фіксатор колінного суглоба. В окремих випадках, наприклад при неправильному зростанні кістки, необхідно здійснити хірургічне втручання.

За потреби лікар рекомендує пероральні лікарські препарати (знеболювальні, протизапальні, антибіотики і кровоспинні) або ліки для зовнішнього використання (креми, мазі, гелі, компреси).

Професія травматолога – дуже відповідальна, адже від його дій часто залежить життя і здоров'я

пацієнта, можливість надалі вести активний спосіб життя, вільно рухатися.

Завдання 9. Відповідайте на запитання.

1. Що лікує травматолог?
2. Які є травми опорно-рухового апарату?
3. Які методи обстеження допомагають установити діагноз?
4. Які засоби допомагають іммобілізувати потрібну ділянку тіла?
5. При якій травмі використовують еластичний бинт?
6. Що означають аббревіатури КТ, МРТ, УЗД?
7. Чи використовують хірургічний метод для лікування травм опорно-рухового апарату?
8. Як називаються лікарські засоби, які пригнічують запальну реакцію?
9. Які лікарські препарати призначають при травмах внутрішньо?
10. Як називаються лікарські засоби, що полегшують біль?
11. Як називаються лікарські засоби, які допомагають зупинити кровотечу?

Висновки. Граматична категорія відмінка є складною для вивчення англомовними студентами. Для її засвоєння важливим є систематичне повторення у різних контекстах, під час вивчення нової лексики, роботи з текстами тощо. Запропоновані у статті тренувальні вправи сприяють формуванню граматичної компетенції іноземних студентів, передбачають закріплення засвоєного лексичного матеріалу з фаху та його розширення. Перспективу подальших досліджень вбачаємо у продовженні роботи над задекларованою темою, зокрема розробленні матеріалів для практикування уживання інших відмінків іменника у контекстах фахової тематики. Подібні заняття допоможуть здобувачам вищої освіти більш усвідомлено послуговуватися мовними ресурсами у професійному спілкуванні, краще розуміти співрозмовника, сприятимуть удосконаленню фахового мовлення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бурнос Є. Ю., Пилипенко-Фріцак Н. А. Спілкуємося з пацієнтами (українська мова у сфері професійного спілкування майбутнього лікаря) : навч. посіб. Суми : Сумський державний університет, 2023. 166 с.
2. Дегтярєва Т. О., Дядченко Г. В., Куліщенко Л. А. Українська мова для іноземців у таблицях та коментарях : навч. посіб. Суми : Сумський державний університет, 2021. 123 с.
3. Ермоленко С. Я. Мова і українознавчий світогляд : монографія. Київ : НДІУ, 2007. 444 с.
4. Мацько Л. І., Кравець Л. В. Культура української фахової мови : навч. посіб. Київ : Видавничий центр «Академія», 2007. 360 с.
5. Мацюк Г. Р. Українська мова. Практичний курс для іноземців : навч. посіб. Тернопіль : ФОП Паляниця В. А., 2017. 195 с.
6. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підруч. / О. Б. Бігич та ін. ; за заг. ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2013. 590 с.
7. Професійна медична комунікація українською мовою лікаря з пацієнтом : посіб. для іноз. студ. / А. В. Вихрущ та ін. ; за ред. А. В. Вихруща, І. Я. Заліпської. Тернопіль : ТНМУ, 2021. 204 с.
8. Силка А. А. Вивчаємо анатомію українською : навч. посіб. : у 3 ч. Суми : Сумський державний університет, 2019. Ч. 1. 156 с.
9. Українська мова для іноземних студентів : посіб. / І. І. Гаврищак та ін. ; за ред. М. П. Тишковець. Тернопіль : ТДМУ, 2017. 328 с.
10. Українська мова як іноземна для англомовних студентів-медиків : підруч. : у 2 кн. Кн. 1. Соціокультурна комунікація / С. М. Луцак та ін. ; за ред. С. М. Луцак. Київ : ВСВ «Медицина», 2019. 504 с.
11. Українська мова як іноземна для англомовних студентів-медиків : підруч. : у 2-х кн. Кн. 2. Основи професійного мовлення. / С. М. Луцак та ін. ; за ред. С. М. Луцак. Київ : ВСВ Медицина, 2019. 456 с.
12. Українська мова як іноземна для студентів медичних спеціальностей : навч. посіб. / І. І. Гаврищак та ін. ; за ред. М. П. Тишковець. Тернопіль : ТДМУ, 2019. 250 с.
13. Українська мова як іноземна: професійне мовлення. Практичний курс для іноземних студентів : навч. посіб. / уклад. Т. О. Лях . Ужгород : Говерла, 2018. 128 с.

REFERENCES

1. Burnos Ye. Yu., Pylypenko-Fritsak N. A. (2023) Spilkuiemosia z patsiientamy (ukrainska mova u sferi profesiinoho spilkuvannia maibutnoho likaria) : navch. posib. [We communicate with patients (Ukrainian language in the field of professional communication of the future doctor) : a study guide] Sumy : Sumy State University. 166. [in Ukrainian].
2. Dehtiarova T. O., Diadchenko H. V., Kulishenko L. A. (2021) Ukrainska mova dlia inozemtsiv u tablytsiakh ta komentariakh : navch. posib. [Ukrainian language for foreigners in tables and comments : a study guide] Sumy : Sumy State University. 123. [in Ukrainian].
3. Iermolenko S. Ya. (2007) Mova i ukrainoznavchyi svitohliad : monohrafiia [Language and the Ukrainian worldview : monograph] Kyiv : RIUS. 444. [in Ukrainian].
4. Matsko L. I., Kravets L. V. (2007) Kultura ukrainskoi fakhovoi movy : navch. posib. [Culture of the Ukrainian specialized language : a study guide] Kyiv : Vydavnychiy tsentr «Akademiia». 360. [in Ukrainian].
5. Matsiuk H. R. (2017) Ukrainska mova. Praktychnyi kurs dlia inozemtsiv : navch. posib. [Ukrainian language. Practical course for foreigners : a study guide] Ternopil : FOP Palianytsia V. A. 195. [in Ukrainian].

6. Metodyka navchannia inozemnykh mov i kultur: teoriia i praktyka : pidruch. (2013) [Methods of teaching foreign languages and cultures: theory and practice : a textbook] O. B. Bihych ta in. ; red. S. Yu. Nikolaievoi. Kyiv : Lenvit. 590. [in Ukrainian].
7. Profesiina medychna komunikatsiia ukrainskoiu movoiu likaria z patsiientom : posib. dlia inoz. stud. (2021) [Professional medical communication in Ukrainian between a doctor and a patient : a study guide for foreign students] A. V. Vykhruhshch ta in. ; red. A. V. Vykhruhshcha, I. Ya. Zalipskoi. Ternopil : TNMU. 204. [in Ukrainian].
8. Sylka A. A. (2019) Vyvchaiemo anatomiiu ukrainskoiu : navch. posib. [We study anatomy in Ukrainian : a study guide] Sumy : Sumy State University. Part. 1. 156. [in Ukrainian].
9. Ukrainska mova dlia inozemnykh studentiv : posib. (2017) [Ukrainian language for foreign students : a study guide] I. I. Havryshchak ta in.; red. M. P. Tyshkovets. Ternopil : TDMU. 328. [in Ukrainian].
10. Ukrainska mova yak inozemna dlia anhlo movnykh studentiv-medykiv : pidruch. (2019) [Ukrainian as a foreign language for English-speaking medical students : a textbook] Book 1. Sotsiokulturna komunikatsiia [Sociocultural communication] S. M. Lutsak ta in. ; red. S. M. Lutsak. Kyiv : VSV «Medytsyna». 504. [in Ukrainian].
11. Ukrainska mova yak inozemna dlia anhlo movnykh studentiv-medykiv : pidruch. (2019) [Ukrainian as a foreign language for English-speaking medical students : a textbook] Book 2. Osnovy profesiinoho movlennia [Basics of professional speech] S. M. Lutsak ta in. ; red. S. M. Lutsak. Kyiv : VSV «Medytsyna». 456. [in Ukrainian].
12. Ukrainska mova yak inozemna dlia studentiv medychnykh spetsialnostei : navch. posib. (2019) [Ukrainian language as a foreign one for students of medical specialties : a study guide] I. I. Havryshchak ta in.; red. M. P. Tyshkovets. Ternopil : TDMU. 250. [in Ukrainian].
13. Ukrainska mova yak inozemna: profesiine movlennia. Praktychnyi. kurs dlia inozemnykh studentiv : navch. posib. (2018) [Ukrainian as a foreign language: professional speech. Practical course for foreign students : a study guide] uklad. T. O. Liakh. Uzhhorod : Hoverla. 128.